

Висновки. Всеукраїнська незалежна громадсько-політична газета «Вільне життя плюс» – один із лідерів в інформаційному просторі Тернопільщини. Вона не лише слугує джерелом об'єктивної інформації, а й пояснює складні явища, окреслює контекст подій, впливає на ставлення читачів до актуальних проблем, сприяє консолідації громади довкола спільних цінностей. В умовах викликів війни видання є активним учасником суспільних процесів, виконує важливу комунікативну функцію між владою та населенням, формує патріотичні настрої, залучає краян до волонтерства, підтримки армії та допомоги переселенцям, протидіє дезінформації, підтримує локальні ініціативи та мобілізує громадян до активних дій задля перемоги і розбудови України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вільне життя плюс: всеукраїнська незалежна громадсько-політична газета. URL: <https://vilne.org.ua/>
2. Вільне життя плюс. Фейсбук. URL: <https://www.facebook.com/share/14GWqkpQVSR/>
3. Головна газета Тернопілля («Вільне життя» – 70») : науково-публіцист. вид. / ред.-упорядник: Л. Костишин, М. Ониськів. Тернопіль : Збруч, 2009. 352 с.
4. Тернопільські журналісти: Вільне життя плюс. Новинний портал «Погляд». URL: <https://poglyad.te.ua/podii/ternopilski-zhurnalisty-vilne-zhyttya-plyus.html>

Руда Аліна

Науковий керівник – доц. Бородіца Світлана

ХУДОЖНІ ЗАСАДИ ЗБІРКИ «ПАЛЬМОВЕ ГІЛЛЯ» АГАТАНГЕЛА КРИМСЬКОГО

Агатангел Кримський – видатний український митець, чий талант однаково яскравий як у науці, так і в поезії. Енциклопедист, поліглот, сходознавець, він став жертвою сталінських репресій, але його спадщина продовжує дивувати. Особливе місце в його поетичному доробку посідає збірка «Пальмове гілля», яка стала новаторським явищем в українській літературі. Іван Франко, високо оцінюючи «Пальмове гілля», відзначав її багатство змісту, різноманітність незвичайних, нових поетичних форм, вишуканість та витонченість мови [5, с. 125]. Ця збірка, наповнена східними мотивами та екзотичними образами, відкрила нові горизонти в українській поезії, збагативши її тематично та стилістично. Попри визнання І. Франка, тривалий час творчість А. Кримського залишалася недостатньо дослідженою. Лише після здобуття Україною незалежності інтерес до його постаті почав зростати. Вихід монографій Тамари Гундорової [1] та Соломії Павличко [4] став важливим кроком у переосмисленні його літературної спадщини. Соломія Павличко у праці «Націоналізм, сексуальність, орієнталізм: Складний світ Агатангела Кримського» глибоко аналізує художні твори письменника, розкриваючи складний внутрішній світ цієї знакової особистості. Вона наголошує, що її дослідження не є біографією, а швидше спробою «прочитати цю постать на тлі епохи» [4, с. 13], з особливим акцентом на літературі, орієнталістиці та політиці.

Поетична збірка Агатангела Кримського «Пальмове гілля» як одне з найцікавіших явищ українського модернізму вирізняється екзотичними мотивами, філософськими роздумами,

відчуттям трагічної дисгармонії людського буття та витонченими художніми формами. Дослідження творчості А. Кримського продовжується, і його поетична спадщина, зокрема збірка «Пальмове гілля», залишається актуальною для сучасного літературознавства. Незважаючи на те, що окремі аспекти його художньої майстерності вже ставали предметом вивчення, досі залишаються питання щодо його місця в літературному процесі та об'єктивної оцінки творчого внеску митця. Кожна нова інтерпретація творчості А. Кримського сприяє популяризації його поетичної спадщини, зокрема збірки «Пальмове гілля», яка є важливим етапом в історії української літератури. Аналіз цієї збірки дозволяє не лише розширити уявлення про поетичний модернізм в Україні, а й по-новому поглянути на А. Кримського як письменника-філософа, котрий майстерно поєднав традиції Сходу та Заходу у власній творчості.

Метою дослідження є аналіз художніх засад поетичної збірки А. Кримського «Пальмове гілля» та розкриття її новаторського внеску в розвиток української поезії, зокрема в контексті модернізму, шляхом дослідження художніх засобів, стилістичних особливостей і поєднання східних та європейських традицій у творчості автора.

У поетичній системі А. Кримського метафора переважно функціонує на рівні мікрообразу, органічно вплітаючись у загальну структуру вірша. Особливо помітним є її використання в пейзажній ліриці, де побудова твору на «метафоричному каркасі» є художньо виправданою та підсилює естетичне звучання поезії. Тенденція до творення метафоричних епітетів у поета відзначається стабільністю, що додає його текстам цілісності та експресивності. У поетичній системі, що базується на автологічному слові, епітет виконує ключову виражально-зображальну функцію, а метафорика, ґрунтована в найближчих семантичних перенесеннях, забезпечує високу естетичну образність. А. Кримський активно використовував дієслівні рими фольклорного походження, серед яких домінують точні жіночі рими, додаючи його віршам мелодійності. Важливу роль у передачі емоційного стану ліричного героя відіграють засоби поетичного синтаксису, зокрема риторичні фігури, інверсії та синтаксичний паралелізм, які підсилюють експресивність поетичного тексту. У структурі віршів А. Кримського спостерігаємо значне розмаїття засобів ритмізації та строфічних форм. Проте, попри експериментаторство, традиційно домінує чотирирядкова строфа з перехресним римуванням, завдяки чому зберігаються гармонія та чіткість ритму, водночас дозволяючи авторові передати складну палітру настроїв і почуттів.

А. Кримський новаторськи застосовував паратекстові елементи, зокрема звернення до читача, надаючи їм метатекстової функції для вираження авторських естетичних засад. Він майстерно використовував ці звернення, не лише вводячи читача в контекст твору, але й налагоджуючи з ним безпосередній контакт. Варто зазначити, що, попри твердження В. Корнійчука про «моду на фіктивні передмови», що виникла після «Зів'ялого листя» І. Франка [5, с. 108], А. Кримський вдавався до таких прийомів задовго до цього.

Письменник у передмові до збірки «Пальмове гілля» окреслив коло читачів, яким вона призначена: це люди, що переживають душевні або фізичні страждання, схильні до меланхолії, глибокої емоційності та здатні до щирої любові. Він підкреслював, що його поезія адресована тим, хто навіть у вирі життєвих випробувань зберігає здатність бачити красу життя та любити близьких із дитячою безпосередністю. Ці слова не лише створюють емоційний зв'язок між автором і читачем, але й розкривають гуманістичний характер його творчості. Письменник наголошував: його поезія не знайде відгуку в душах людей, сповнених енергії та прагнення до соціальних змін. Натомість вона стане розрадою та відображенням внутрішнього світу тих, хто шукає втіху в мистецтві [3, с. 51]. Таким чином, передмова до збірки «Пальмове гілля» не лише визначає цільову аудиторію, але й утверджує гуманістичні цінності, що лежать в основі творчості А. Кримського, підкреслюючи його глибоке розуміння людської душі та співчуття до тих, хто потребує емоційної опори.

Розпочинаючи збірку циклом «Самотою на чужині», А. Кримський вводив у текст автогероя, через чие сприйняття та від чийого імені розгортається наратив. Використовуючи форму щоденникових записів, поет занурював читача в атмосферу екзотичного Сходу, де кожен образ, відтінок кольору та аромату формує неповторний художній світ. Пейзаж у цих віршах є не лише тлом, а стає потужним засобом розкриття внутрішнього стану ліричного героя, його почуттів та переживань.

Яскраві картини природи, детально відтворені у вірші, передають багатство східної флори: «Є й мигдаль ясно-зелений, / Єсть і сивая маслина, / І акація рожева, / І смолистая кедрина...» [3, с. 11]. Кожен із цих образів, хоч і не несе самостійного смислового навантаження, у своїй єдності творить відчуття повноти та розмаїття східного ландшафту. Проте ця краса лише підкреслює відчуженість та самотність ліричного героя, котрий споглядає її з позиції чужинця. Для поета, який переживає біль розлуки з рідним краєм, цей світ стає «мов тюрмою», місцем, де краса природи не приносить радості, а посилює почуття ностальгії.

Особливої уваги заслуговує вірш «Горді пальми. Думні лаври...» [3, с. 60], де автор звертався до традиційного українського символу – житнього колоска. Серед пишної екзотичної рослинності, в тіні гордої пальми, з'являється житній колосок: «Я хитнувся, бо наче впився / З аромату тих квіток. / Аж погляну: коло пальми / Простий житній колосок» [3, с. 14]. Цей образ стає виразним символом туги за рідним краєм, уособленням тісного зв'язку з батьківщиною, який назавжди залишається нерозривним, попри час та відстань. В українській символіці жито традиційно втілює життєву силу, родючість, мудрість та непохитність. Образ житніх полів трактуємо як своєрідний код, що втілює національну ідентичність України – безмежність, родючість та глибокий зв'язок з природою. В аналізованій поезії цей символ набуває нового виміру, стаючи не лише образом рідної землі, але й уособленням її духовної присутності в серці поета.

У поезії «Літав соловейко в рожевий городчик» [3, с. 93] А. Кримський майстерно використав алегорії, символи та контрасти для розкриття складних любовних почуттів та

драматизму романтичних відносин. Соловейко втілює палке кохання, троянда – об’єкт любові, а тернина – іншу, менш помітну, але також люблячу сторону. Через ці образи автор утверджував ідею зради та змін у стосунках закоханих. Квіти та птахи наділені людськими рисами, що підкреслює емоційну глибину поезії. Протиставлення між трояндою та терниною висвітлює складність людських взаємин: троянда – символ краси, шукає розваг, а тернина, скромна й «негожа», отримує щастя завдяки прихильності. Яскраві епітети, як «рожевий городчик» та «негожа тернина», вибудовують контраст між героями. Іронія виявляється в тому, що краса звертається до буденності, щоб знайти те, чого їй не вистачає. Соловейко символізує поетичну душу, троянда – ідеал краси, а тернина – вірне, хоча й недооцінене почуття. Фінальне риторичне запитання надає твору глибини, залучаючи читача до співпереживання. Відтак А. Кримський оригінально поєднав природні образи, людські почуття та філософські роздуми про любов і гармонію, що робить його поезію багатозначною та універсальною.

В орієнтальній ліриці А. Кримський створив багатогранну систему символів рослин, що стала важливим елементом його поетичної майстерності. Завдяки цій символіці він передавав різноманітні мотиви, зокрема щасливого кохання, ретрансльовані в емоційно насичених мініатюрах із глибоким поетичним звучанням. Рослинні образи в його творчості не є декоративними елементами, а – носіями прихованого змісту, збагативши мову українського символізму. А. Кримський через орієнтальні рослинні метафори поєднав багатство східної культури з українськими символами, розширивши естетичні площини української поезії.

У добу українського модернізму збірка «Пальмове гілля» А. Кримського виділялася свіжими мотивами, передусім суперечністю між прагненням до щастя та правом на нього, між традиційним світосприйняттям і песимізмом, що найбільше виражено в циклі «Самотою на чужині». Водночас у збірці присутні соціальні мотиви, хоч і в менш вираженій формі, оскільки основна тематика зосереджена на інтимних переживаннях ліричного героя. Соціальна тематика займає важливе, але не домінуюче місце у збірці.

Творчість А. Кримського, для якого невтомна праця була синонімом життя, займає унікальне місце в українському літературному процесі кінця XIX – початку XX століття. Художні засади збірки «Пальмове гілля» ґрунтуються на поєднанні східних мотивів із європейськими традиціями, формуючи своєрідний авторський стиль. Проведене дослідження дозволяє виокремити ключові художні домінанти збірки: експресивну образність, філософську заглибленість, символічне навантаження та вишукану стилізацію орієнтальних поетичних форм. Агатангел Кримський не лише майстерно адаптував східну естетику до українського літературного контексту, а й розширив жанрово-стильові межі національної поезії. Поетична збірка «Пальмове гілля» – своєрідний художній маніфест українського письменника, котрий гармонійно поєднав традиції та новаторство. Дослідження поетичної спадщини Агатангела Кримського відкриває нові перспективи для розуміння культурного діалогу між Заходом і Сходом в українському письменстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму: постмодерна інтерпретація: монографія / вид. друге, переробл. та доп. Київ: Критика, 2009. 448 с.
2. Корнійчук І. Ліричний універсум Івана Франка: горизонти поетики. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 488 с.
3. Кримський А. Поезії. Київ: Радянський письменник, 1968. 339 с.
4. Павличко С. Д. Націоналізм, сексуальність, орієнталізм. Складний світ Агатангела Кримського. Київ: Вид-во С. Павличко «Основи», 2000. 328 с.
5. Франко І. Зібрання творів: у 50 т. / редкол.: Є. П. Кирилюк та ін. Київ: Наукова думка, 1982. Т. 33: Літературно-критичні праці (1900-1902). 529 с.

Вийванко Юлія

Науковий керівник – доц. Свистун Ніна

ТИПИ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ ЗА БУДОВОЮ У ДРАМІ М. МАТІОС «МАМІЙ»

Постановка проблеми. Словосполучення як мінімальні синтаксичні одиниці є невід'ємною частиною будь-якого тексту, а особливо художнього. Вони виконують не лише інформативну функцію, але й створюють емоційне тло, розкривають характери та відображають індивідуальний авторський стиль.

Українська література ХХІ століття демонструє високий рівень мовної експресії, використовуючи різноманітні синтаксичні конструкції для відтворення внутрішнього світу персонажів і глибини художнього задуму. Драма «Мамій» Марії Матіос є яскравим прикладом сучасного драматичного тексту, в якому словосполучення виконують важливу стилістичну функцію.

У статті ми зосередимося на аналізі типів словосполучень за будовою, представлених у драмі «Мамій». Мета дослідження – виявити, які структурні моделі словосполучень переважають у творі, як вони впливають на його стилістичні особливості та які функції виконують.

Досягнення визначеної мети передбачає виконання таких завдань:

- визначити основні типи словосполучень (прості, складні, комбіновані) у драмі Марії Матіос «Мамій»;
- дослідити, які конструкції переважають в авторському тексті та їхню роль у формуванні драматичного дискурсу.

Виклад основного матеріалу. Становлення словосполучень в українській мові – це результат тривалої мовної традиції. Протягом багатьох поколінь вони набували усталеної структури та лексичного наповнення. Якщо слова – це статичні одиниці мови, то словосполучення – це динамічні утворення, що виникають в результаті творчого процесу мовця. Їх утворення не є випадковим чи механічним процесом, а підпорядковується певним структурним закономірностям. Для відображення та найменування явищ реальності мовець створює словосполучення та сполуки слів, кожне з яких є індивідуальним результатом його семантико-структурної мовленнєвої діяльності [3, с. 22-23].